

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vsa druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljalati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavaj: „Sava“, Kranj

Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-srbska vojna.

Brezuspešen Francoski napad na Kotor.

O obstreljevanju utrdb v Boki Kotorski dne 19. septembra poročajo naknadno te-le podrobnosti: Z obstreljevanjem so pričele tri križarke in dve oklopnici, ki so jih spremljale štiri druge ladje. Ob pol 6. zjutraj se je pojavilo več ladij, ki so se v dveh skupinah približale vходу v pristanišče. Čim so prišle ladje v strelno daljavo, so naše obrežne baterije Lustica in možnarske baterije Ostro pričele z ognjem, nakar so se francoske ladje postavile v bojno črto, ter tudi jele streljati. Najbližja distanca 5000 do 6000 metrov od rta Ostro. Divizija je skoro prišla izven strelne daljave, nakar so naše utrdbे prenehale z ognjem. Neposredno na to so francoske ladje pričele živahno streljati proti morski gladini, najbrže proti navidezni podmorski čolnom. Ob 6. zjutraj in 50 minut se je sovražnik ukrenil proti jugozapadu in je kmalu izginil v dimu in megli. Bateriji Lustica in Ostro ste najbrže po enkrat zadeli, dočim so Francozi oddali po 200 streliv velikega in srednjega kalibra. Francoske kroglice so zadele brez izdatnih poškodb skalnati for Ostro ob eni izmed stranskih sten 9 ali 10 streliv je zadelo skalnate stene Punta d' Ostro, kjer so zapustili natančno vidljive sledove, kjer se je kamenje jelo krusiti. Zadet je bil tudi stranski for Mamola, toda streli ni imel posebnega učinka. Kroglica je prebila opazovalnico pri stražnici Komila. Dve granati ste vdarili v bližino brezžične brzjavne postaje. V celini sta bila težko poškodovana dva vojaka.

Zjutraj dne 17. oktobra so se vršili na morju ob rtu d' Ostro spopadi med posamnimi torpedovkami in podmorskimi čolni, ki jih je podpiral eden izmed zrakoplovov, in med francosko križarko „Waldeck-Rousseau“. Dasi je križarka naše

ladje ljuto obstreljevala, vendar so se povrile na svoj cilj docela nepoškodovane. Francoska križarka je obstreljevala svetilnik ob rtu d' Ostro, poškodovala pa ga je neznatno samo na galeriji. Francosko brodovje, ki se je pojavilo na morju, precej daleč od obrežja, se je jadno umaknilo, čim je opazilo naše podmorske čolne.

V zgodnjih jutranjih urah dne 13. oktobra, so naše torpedovke odplule proti Baru in so uničile iz najbližje bližine z artilerijskim ognjem skladišča in natovorjene vagone.

Avstrijsko-ruska vojna.

Veliki naši vspehi vzhodno od Chirowa in Przemysla.

Bitka vzhodno od Chyrowa in Przemysla je nam donesla znova velike uspehe. Posebno ljut je bil boj pri Myzyniecu. Naše čete so po mogočnih artilerijskih predpripravih zavzele včeraj popoldne višino Magiera, ki je bila doslej v sovražnikovih rokah in ki je našemu prodiranju povzročila znatne težkoče. Severno od Myzynieca je naša ofenziva dospela v napadalno distanco do sovražnika, vzhodno od Przemysla pa do holmov pri Medyki.

Na južnem bojnem krilu smo odbili ruske napade, naperjene zlasti proti višinam jugozapadno od Starega Sambora in izvršene tudi po noči.

V dolini Stryja in Swice prodirajo naše čete dalje, neprestano se boreč. Tudi ob veki San so se včeraj vršili boji na raznih točkah.

Popolnoma ponesrečil se je tudi ob nastopu noči izvršen napad na naše čete, ki smo jih pri Jaroslavu prepeljali na vzhodno obrežje reke.

Na ruskem Poljskem je združena nemška in avstro-ogrska konjenica potisnila preko Sokaczewa veliko konjeniško četo, ki je poskušala prodirati zapadno od Varšave.

Zmagoviti boji med Felsztynom in Medyko.

V težkih, trdovratnih napadih na ojačene sovražnikove pozicije od Felsztyna do ceste

vzhodno od Medyke smo zopet na raznih točkah pridobili na terenu, dočim niso mogli ruski protinapadi nikjer prodreti. Preteklo noč so naše čete z naskokom zavzele kapelske višine severno od Mysynieca. Južno od Magiere se jim je že včeraj posrečilo, da so iz osvojenih sel in vasi prodrle na višino.

Na južnem krilu se večinoma bori artilerija. Z obsežno vporabo poljskih utrdb navzela je bitka po večini značaj trdnjavske vojne.

V Karpatih so naše čete včeraj osvojile sedlo Jablanico, začnji gorski prelaz, ki so ga Rusi imeli v posesti. Na ogrskih tleh torej ni nobenega sovražnika več.

Naše prodiranje v Bukovini je doseglo Veliki Seret.

Naše čete so zavzele Stryj, Körömezö in Seret.

Bitka v srednji Galiciji, zlasti severno od reke Strwiaz, se nadaljuje s še večjo ljutostjo. Vsi poskusi sovražnika, da bi nam zopet vzeli Magiero, so se ponesrečili. Naše čete pa so osvojile višino severnovzhodno od Tyszkowic, za katero so bile ljute borbe. V teh bojih smo zopet vjeli mnogo Rusov, med njimi enega generala in vplenili tudi mnogo strojnih pušk. Vjetniki pripovedujejo o groznem učinku našega artilerijskega ognja. Južno od reke Strwiaz, kjer se naša fronta razteza preko Starega Sambora, stoji bitka. Ko smo prepodili sovražnika, smo zasedli Stryj, Körömezö in Seret.

Bitka v Galiciji se je razvila na celi črti.

Zadnje dni smo nadaljevali z napadi v bitki na obeh straneh reke Strwiaz in smo mestoma že dospeli docela blizu sovražne bojne vrste. Na posamnih točkah napredujejo sedaj naše čete kakor v trdnjavski vojni s pomočjo okopov. V pretekli noči smo krvavo odbili več ruskih napadalnih poskusov. V boj je posegla naša težka artilerija. Nadaljujemo zasledovanje sovražnika, ki smo ga potisnili severno od Wyszkowa. Druge naše čete, ki so udarile preko Karpatov, so prodrle do Lu-

PODLISTEK.

Draginja.

Draginja bo tiščala kolikor toliko vsakega izmed nas. Kjer je velika potreba, pa malo blaga, tam je to blago drago. Zato pa glejmo o pravem času, da bomo imeli kaj tega blaga. Najpotrebnejše blago je živež: meso, žito, fižol, krompir i. t. d. Mi pridelamo manj žita, nego ga potrebujemo. Zato ga moramo dobiti iz drugih dežel. A odkod? Rusi so z nami v vojski. Ti ga nam torej ne bodo dali. Iz Amerike ga Angleži ne puste pripeljati. Ogri — ti pa skrbe najprvo za se po pregovoru, da je Bog ustvaril brado sam sebi najprvo. Treba bo torej najprej varčevati s tem žitom, kar smo ga pridelali sami.

Kdor je tako srečen, da ga je pridelal več, nego za svojo potrebo, naj ga raje še par mernikov več pridržijo za dom, kakor pa ga po navadi potrebuje, ostalega naj še le proda. Kdor ga ni dovolj pridelal, naj ga varuje in kolikor mogoče nadomestuje s sadjem, fižolom, krompirjem. Ob enem naj si pa da dopovedati, da naj skrbi z umnim obdelovanjem polja, da bo prihodnje leto pridelal kolikor le mogoče več žita, fižola in krompirja. Saj to ni tako težko, kakor se ljudem sploh zdi. Vzemimo pšenico. En mernik pšenice nam daje ob navadnem obdelovanju 6—7 mernikov. Ako bomo pa pšenico obdelovali po pravih gospodarskih načelih, bomo dobili iz enega mernika 8—9 mernikov. To je že veliko, za par ur dela par mernikov žita več.

Ta načela so, da sejemo pšenico na dobro pripravljeno njivo, ki je zagnojena s hlevskim gnojem, torej za deteljo turšico ali krompirjem. Dodati pa moramo na tako njivo na en oral približno še 50 kg superfosfata in 25 kg kalijeve soli. To velja glede zemlje in gnoj. Nič manjše važnosti je pa seme. Pšenica, katero izberemo za seme, mora biti dobro dozorena, težka in pa ne čez tri leta na tistem polju. Seme moramo menjati na vsaka tri leta. Dobiti ga pa moramo iz hladnejših, višje ležečih krajev. Seveda mora biti tudi to seme dozoreno in čisto, ako hočemo imeti kaj uspeha. Vse to velja tudi za druga semena. Dobro dozorena, težka in iz hladnejših — višjih krajev naj bodo! Letos ste žito že posejali, torej boste mogli to navodilo porabiti k letu osorej. A za krompir in fižol je pa ravno pravi čas, da se pomenimo bolj natančno. Za krompir je dobra vsaka zemlja, da je le rahla in zagnojena.

Samo mokrotna ilovica ni zanj, kjer ga ovira, da ne more v njej delati gomoljev in sploh v taki ilovici tudi ni dobrega okusa. Navadno se sadi za repo, korenjem, ajdo. Včasih mu pa celo privoščimo njivo za turšico ali preorano deteljščico. Gotovo nam bo toliko bolje uspel, kalikor bolje mu bomo postregli. Ljudje toliko cenijo krompir, da mu res radi postrežejo. Gnoje mu dobro in celo v razore namečejo gnoj in nanj narezan krompir in ga potem podorjejo. To bi bilo še vse dobro, ako bi ljudje pri tem rabili star, **udelan gnoj**. Navadno pa rabijo neudelan svež gnoj. Ta pa naredi, da krompir dela več rastline — krompirjevca

nego gomoljev. Poleg tega pa neudelan gnoj stoji, da krompir gnije, ali pa postaja črn. Svež gnoj sploh dela bolj na slamo, nego na zrnje. To vidimo posebno pri fižolu, ki ga sadimo med krompir. Na njivi, ki je pognojena z neudelanim gnojem, še pritlični fižol-koks, ribničar, začne delati štrike (vidre, trte), da bi se oprijemal natikalov in sploh dela več slame, nego zrnja. Ravno tako je s krompirjem. 100 kg superfosfata stane 7 K, 100 kg kalijeve soli pa 12.60. Mi hočemo pridobiti gomolje (krompir), ne pa krompirjevca. Zato pa mu smemo gnojiti le s starim, udelanim gnojem in pepelom. Poleg tega mu dajmo še 50 kg kalijeve soli in 100 kg superfosfata na oral in pridelali bomo obilo zdravega krompirja. To bo v prihodnjih letih veliko vredno! — Toda kje pa dobiti star, udelan gnoj? V hlevu seveda, a to — **že jeseni**. Ko smo vzeli z njive ajdo, repo korenje itd. navozimo na njivo hlevskega gnojja in ga podorjimo, s tem smo naredili tudi praho, ki je že sama na sebi veliko vredna. Ob enem smo pa spravili neudelan gnoj v zemljo, kjer se bo čez zimo uležal. Spomladi pa tako njivo še enkrat preorjemo in potem posadimo s krompirjem in fižolom in še malo popepelimo. To bo gotovo imelo dober uspeh. Praha pa ni dobra samo za krompir, nego sploh za vsak sadež. Z njo toliko izboljšamo zemljo, da je za $\frac{1}{3}$ več vredna, nego bi bila brez nje. Poleg tega pa zataremo ž njo še tudi plevel.

Zatorej naj se preorjejo v jeseni vse prazne njive, da se čez zimo zemlja razzebe in navzame gnojil tudi iz zraka. Poleg žita, krompirja

bienc na višine severno od Orowa in v okolici Uroza. Ruske izgube ob napadu na Przemysl se denijo na 40.000 mrtvih in ranjenih.

Naše prodiranje pri Starem Samboru in Starasolu.

V bitki na obeh straneh reke Strwiac se je nam posrečilo tudi v prostoru južno od te reke z napadom napredovati. Na obvladajoči trigonometrični višini 668, jugovzhodno od Starega Sambora smo zavzeli dve druga za drugo ležeči obrambni sovražnikovi postojanki. Severozapadno od imenovanega kraja se je pomaknila naša bojna črta bližje k cesti v Starasol.

Po dosedanjih poročilih smo v zadnjih bojih vjeli 3400 Rusov, med temi 25 častnikov in uplenili 15 strojnih pušk.

Černovice v naši posesti.

V Černovice so vkorahale naše sprednje čete.

Bitka na črti Stari Sambor—Medyka—San proti Dnjestru.

Na črti Stari Sambor—Medyka in ob Sanu se je vnela bitka in tudi naše operacije proti Dnjestru so uspešne. Severno od Wyszkowa smo Ruse iznova napadli in vrgli nazaj. Pri Synowucku so forsirale naše čete reko Stryj, zasedle vrhove severno od tega kraja ter začele sovražnika zasledovati. Ravnotako so prišli vrhovi severno od Podbuza in južnovzhodno od Starega Sambora po hudih bojih v našo posest. Tudi severno od reke Strwiaz napreduje naš naskok. Severno od Przemysla smo začeli tudi mi že na vzhodnjem bregu reke Sana pridobivati na ozemlju. Števila med našimi operacijami vjetih, se seveda ne da še približno pregledati. Po dosedanjih poročilih jih je že več kakor 15.000.

Nemško-francoska vojna.

Obupni boji pri Ypernu in Courtrai.

Od četrtega se vrši pri Ypernu in Courtrai obupen boj. Nemške čete iz Antwerpna pritiskajo z največjo ljutostjo na skrajno levo francosko krilo, da bi dosegle spoj med zapadnim nemškim krilom v Belgiji in nemškim desnim krilom v Franciji. Vsi naporji nemških čet so bili sicer dosedaj brezuspešni, toda Nemci nadaljujejo svoje napade z nezmanjšano silo. Istočasno je napadel mešan nemški zbor angleško in francosko posadko v Ostendu ter francoske mornariške čete, ki so krile umikanje Belgijcev na Dünkirchen, in ki so si pripravile utrjene pozicije med Dixmuiden in Roulers. Izid boja še ni znan, toda verjetno ni, da bi zavezniki mogli svoje pozicije držati. Bežeče belgijsko prebivalstvo zelo ovira kretnje armade. Pričakuje se, da pride pri Dünkirchenu do velikega boja. Tam so napravili Francozi in Angleži močne utrdbe in preplavili velik del pokrajine. Največjega pomena je, da se tukaj prepreči prodiranje Nemcev, ker gre za to, da se reši levo krilo zavezniške armade.

Bitka pri Nieu-Port.

Nemške čete, ki prodirajo iz Ostenda ob obali, so zadele na reki Yser pri Nieu-Portu na

in fižola moramo skrbeti, da bomo pridelali dovolj krme, s katero bomo živino redili v hlevu, ne pa da strada in prezeba po pašnikih in raztresa tam dragocen gnoj. **Brez gnoja ni kmetijstva, brez živine pa ni gnoja!** Ravno v sedanjih časih pa vidimo kolike **važnosti je kmetijstvo.** Zato je treba skrbeti za gnoj in zemljo dobro obdelati. Ako nam od jeseni do spomladi količkaj dopušča čas in vreme, tedaj moramo v sodih razvažati gnojnico po travnikih, deteljiščih in tudi po njivah. Tudi umetna gnojila lahko trosimo ob ugodnem vremenu od jeseni do spomladi po žitih, deteljah in travnikih. Trebimo jarke in luže in razmetavajmo to blato na tenko po ledinah, pa bomo imeli na spomlad lepe trave. Te nam bodo pa zalegle zopet v hlevu, da bomo lažje redili kakega teleta več nego dosedaj. Krave nam bodo dajale obilo mleka, za mleko se dobijo lepi novci. Če ga ne moremo vsega prodati, ga pa doma jemo s kašo, rižem, žganci in samega na sebi. **To je prava hrana za vse.** Po mleku so ljudje sploh bolj čvrsti in zdravi, kakor pa čaju, ki je dan danes tako v modi. Zato se lahko reče, da mleka pri hišini nikdar preveč.

Ako kmet vse to uvaža in stori tako kjerkoli mu dopušča prilika, potem je storil svojo dolžnost do domovine, kakor vojak na bojnem polju, ali uradnik v pisarni. Potem ne bo draginja ne lakote ne po vaseh in tudi ne po mestih.

Zato pa na delo, ker resni so dnevi, a delo in trud naj pa Bog blagoslovi!

sovražne čete. S temi se od predvčerajšnjem bojujejo. Tudi včeraj smo zavrnili sovražnikove napade zapadno od Lille. Napadalec je imel pri tem znatne izgube. Na vzhodnjem bojišču se ni zgodilo ničesar važnega.

Francoski napadi pri Lille zavrnjeni.

Veliki generalštab poroča: Naše čete so zavrnile napadalne poskuse sovražnika zapadno in severozapadno od Lille. Nasprotnik je imel znatne izgube. Na vzhodnjem bojišču je položaj neizpremenjen.

Nemški plen v Brüggju in Ostendu.

„Wolffov urad“ poroča iz glavnega stana z dne 17. oktobra dopoldne: V Brüggju in Ostendu so nemške čete zaplenile obilo vojnega materiala, med drugim mnogo pušk z municijo in 200 dobrih lokomotiv.

Boji ob kanalu Yser.

Boji ob kanalu Yser še trajajo. Enajst angleških vojnih ladij je podpiralo sovražno artilerijo. Vzhodno od Dixmuidena so Nemci sovražnika potisnili nazaj. Tudi v smeri proti Ypresu so čete uspešno prodrle. Boji severozapadno in zapadno od Lilla so bili zelo ljuti. Sovražnik pa se je na vsi črti polagoma umaknil. Nemška armada je odbila silne napade iz smeri proti višinam južno Thi-aucourta s težkimi izgubami za Francoze. Nesporo je dognano, da so belgijske oblasti le s trudom pregovorile angleškega admirala, ki je poveljeval brodovju pred Ostendo, da ni bombardiral mesta. Na severovzhodnem bojišču zasledujejo deli čet umikajočega se sovražnika v smeri proti Osowiecu. Več sto vjetnikov in strojnih pušk je prišlo v nemške roke.

Nemško-angleška vojna.

Potopljena angleška oklopna križarka.

Komunike angleške admiralitete razglša, da so sovražne torpedovke v Severnem morju napadle oklopno križarko „Hawke“ in jo potopile. Rešili so 49 mož posadke, 350 mož pa jih pogrešajo.

Oklopna križarka „Hawke“ je bila dolga 110 metrov, široka pa 18 metrov; obsega 7350 ton s 12.520 konjskimi silami. Vozila je 20 vozlov na uro ter bila zgrajena 1890. Na krovu je imela posadko 544 mož. Križarši „Hawke“ in „Theseus“ sta se nahajali na straži v Severnem morju, ko sta zapazili dva nemška podmorska čolna „Theseus“ se je rešila prvega napada le s hitrim manevrom, ter hitro odplula. „Hawke“ je bila zadeta v sredini. En nemški podmorski čoln je bil močno poškodovan. Razpoloženje v Londonu je silno potrt.

Churchill v boju.

Iz Antwerpna se vračajoči mornariški vojaki pripovedujejo, da jih je spremljal prvi lord admiralitete minister Churchill v okope, kjer je ostal do zadnjega pri njih. V nekem boju je Churchill izsledil tudi nemške pozicije.

Štiri nemške torpedovke potopljene.

Dne 17. oktobra popoldne so se zapletle nemške torpedovke S 115, S 117, S 118 in S 119 nedaleč od holandske obali v boj z angleško križarko „Undaunted“ in štirimi angleškimi rušilci. Glasom uradnih angleških poročil so bile nemške torpedovke potopljene in je bilo od njih posadk 31 mož na Angleškem izkrcanih.

Nemško-ruska vojna.

Rusi pregnani iz Vzhodnje Pruske.

Čete prvega nemškega armadnega zbora so se tudi pri operacijah, ki so pripravljale sunek proti levemu krilu armade Rennenkampff, izborna držale. Bilo je hoditi na dan 60 km in dan na dan so se vršili boji. Sedaj izdano uradno poročilo našteva posamezne boje. Med temi je posebno omeniti boj 9. in 10. septembra pri Soltmahnen in Siewenu, katerega se je udeležil ves armadni zbor. Bil je silen in krvav boj, ki se je končal z razbitjem 43. tuske divizije in 1. rezervne divizije. Kakih 9000 vjetnikov in 74 topov so dobile nemške čete. Trije ruski polkovniki so padli. Ta poraz je dal Rennenkampffu, tako pravi poročilo, povod, da je zapovedal splošno umikanje. Ko je prekoračil mejo, je udaril 1. nemški armadni zbor zadnje ruske čete pri Wilkowizku in vjel 3000 Rusov ter zaplenil 11 topov in mnogo municije. Dne 16. septembra so Nemci zasedli Pilwinski in Mariampol. Poročilo se konča z besedami: Poraz armade Rennenkampff je popolen, ker so izgubili pač večji del municije.

* * *

Italijanski zunanji minister Machese di San Giuliano umrl.

Zunanji minister marchese di San Giuliano je 17. t. m. ob 2. uri 20 min. popoldan umrl. Antonio di San Giuliano, marchese de Paternio Castello je umrl v 64. letu svoje starosti. Že s 27. leti je postal župan v Cataniji na Siciliji, s 30. leti je bil poslanec, ki si je pridobil v italijanskem

parlamentu kot eden izmed prvakov liberalne stranke naravnost sijajno pozicijo. L. 1892. ga je poklical tedanji min. predsednik Giolitti kot drž. podtajnika v poljedelsko ministrstvo, v l. 1899. je bil prvič minister in sicer minister državne pošte. V decembru 1905. je prevzel di San Giuliano v kabinetu Fortis zunanji portfelj. Po svoji demisiji je postal veleposlanik v Londonu. L. 1910., po odstopu min. Tittonija, mu je ponudil Luzatti zopet zunanji portfelj.

Salandra o zunanji politiki Italije.

Ministrski predsednik Salandra je prevzel 20. t. m. popoldne interimistično posle zunanjega ministrstva. Napram uradnikom, ki so se mu bili predstavili je izrazil svojo žalost zaradi smrti di San Giuliana, ki je bil v vsakem oziru na višku. Nadalje je izjavil ministrski predsednik: „Na tem mestu sem — upam — samo za malo časa. Ta moj korak ima zlasti namen, dokumentirati skupnost mojega naziranja z nameni in metodami di San Giuliana. Vrhovna smer naše mednarodne politike bo jutri ista, kakor je bila včeraj. Da nadaljujem v tej smeri, je treba neomajne trdnosti duha, jasnega spoznavanja in ščitenja resničnih interesov dežele ter preudarka, ki pa ne izključuje v slučaju potrebe hitrega nastopa, treba je drznosti, ne več besed, marveč nastopa, pred-sodkov ne sme biti, niti kakega drugega čustva, kakor brezpogojno in brezmejno požrtvovalnost za domovino in sveti egoizem za Italijo.

Portugalska pred vojno.

Že dne 2. oktobra je bilo gotovo, da se bo Portugalska udeležila vojne. Portugalci se bodo postavili na levo krilo angleške vojske. Najprej naj odide poljska artilerija pod poveljništvom generala Decastra. Medtem, ko pravijo nekateri listi da bo odšlo 120 topov, pravijo drugi da bodo Portugalci postavili samo 4 oddelke po 3 baterije. V prvem slučaju odide 5000, v drugem 2500 Portugalcev. Portugalska vlada je razpisala dobavo 18.000 uniform, vojno ministrstvo je nakupilo 2000 me-zgov. Te dni odpotujeta od generalnega štaba polkovnik Rósado in artilerijski stotnik Ferraz na Angleško. Ta dva imata nalogo, da določita z angleškim generalnim štabom podlago, na kateri se mora Portugalska udeležiti vojne.

Iz Berlina poročajo, da portugalski državljani v vsi naglici zapuščajo Berolin. Glasom poročil iz Lisabone, sta se dosednji portugalski vojni minister in notranji minister upirala, da bi se porugal-ska republika udeležila vojne v prilog Angliji.

Mobilizacija v Portugalski.

Portugalska vlada je za četrtek odredila delno mobilizacijo portugalske armade.

Atentat na brata Buxton.

Atentat na brata Buxton je bil izvršen ob 1/4 11. dopoldne v Bukarešti pred „Athene Palast“ nekaj trenutkov kasneje, ko je mrtvaški sprevod kralja Karla z dvorca proti kolodvoru pasiral ulico. Ko sta brata Buxton v spremstvu sina bivšega bolgarskega ministrskega predsednika Gešova z avtom prispela pred hotel, je neki neznanec skočil k avtomobilu ter večkrat ustrelil proti imenovanim trem osebam. Eden izmed bratov je bil dvakrat zadet v leva prsa, drugi pa v čeljust, dočim je bil Gešov samo lahko ranjen na glavi. Vsem trem so nudili prvo pomoč že v hotelu. Poškodbe bratov Buxton so težke, zlasti je eden izmed njih tako težko ranjen, da dvomijo, da bi okrevail. Atentatorja, ki ga je šofer pobil na tla, so aretirali. Dosedaj se ne ve še ničesar zanesljivega o njegovi narodnosti. Napadalec se je nastanil v ravno tistem hotelu, kakor brata Buyton. V zapisnik tujcev se je vpisal kot Hasan Tassius Redžah Effendi, albanski mohamedanec. Prišel je iz Soluna s potnim listom, ki je bil izdan jeseni lanskega leta v Carigradu. Povedal je sedaj, da je brata Buxton spoznal po neki fotografiji. Odločil se je za atentat šele po svojem prihodu v Bukarešt in sicer iz političnih vrokov. Misli je, da izkaže Turčiji uslugo, če umori brata Buxtona, ki delujeta proti Turčiji. Svojega dejanja se ne kesa. Atentator je kakih 20 let star, inteligenten in miren. Atentat je vzbudil tukaj toliko večjo pozornost, ker se je zgodil med prevozom kraljevega trupla s kolodvora.

Rusija in Turčija.

Skoro vsi ruski listi soglasno konstatirajo, da se je z zatvoritvijo Dardanel razmerje med Rusijo in Turčijo poostriilo in da more imeti sedanji položaj nepregledne posledice. O razpoloženju v Turčiji, pišejo ruski listi, da se je vršil pod pred-sedstvom Envera paše v Carigradu ministrski svet, ki je trajal vso noč ter določil operacijski načrt Turčije v Črnem morju. Tudi se širi panizlamska propaganda v Perziji in Kavkazu.

Porta je, kakor poroča „Frankfurter Zeitung“ sporočila tujim misijam, da je pristanišče v Smirni za tuje vojne ladje zaprto.

Preko Bukarešte poročajo iz Konstance celo, da se je v Črnem morju že vršila bitka med turškimi in ruskimi vojnimi ladjami, kar provzroča tam silno vznemirjenje. Tudi iz Varne poročajo, da so slišali dne 16. oktobra tam silno grmenje topov v smeri proti Konstanci. Tudi dne 17. okto-

bra je bilo slišati silno streljajne z morja. V Varni domnevajo, da je prišlo do spopada med ruskimi in turškimi vojnimi ladjami.

Mine, ki so jih položili v Dardanelah po načrtu angleške mornariške misije, so popolnoma prestavili. Dne 27. septembra je namreč baje poskusilo francosko-angleško brodovje za neko turško torpedovko vdreti v Dardanele in zdelo se je, da je bilo brodovju znano, kje leže mine.

DNEVNE VESTI.

Vpoklicanje črne vojske. K črnovojniškem službavanju pod orožjem, bodo vpoklicani; Črnovojniški obvezanci, rojeni v l. 1878. do incl. 1890., ki so bili do incl. l. 1913. spoznani pri naborih za nesposobne („waffenunfähig“), ali pa potom superarbitracije odpuščeni iz vojaške, oziroma žandarmerijske službe in katere bo pregledovalna komisija spoznala za sposobne, da služijo v oboroženi črni vojski. K pregledovanju ni treba priti: 1. onim, ki že služijo v črni vojski — oboroženi ali neoboroženi — ali pa se nahajajo v drugi aktivni vojaški službi; 2. zdravnikom (doctorjem medicine); 3. vojaškim gažistom, ki so vpokojeni, ali pa se nahajajo „izven službe“ („ausser Dienst“) ter vsem onim, ki so služili vojake, pa se nahajajo v državni oskrbi; 4. onim, ki so radi hib za vsako službo in tudi za črno vojsko nesposobni, ako imajo črnovojniško odpustnico, ali pa certifikat, da so črnovojniške službe oproščeni, oziroma, ki so bili že svoj čas iz nabornih seznamov izčrtani; 5. onim, ki so bili že začasa njihove črnovojniške obveznosti potom superarbitracije spoznani za nesposobne (waffenunfähig); 6. osebam, katerim manjka roka ali noga, ki so slepe na oba očesa, gluho nemim, kretenom, sodnijsko proglašanim blaznežem in idijotom, v kolikor niso bili že popreje spoznani za nesposobne in končno tudi drugim, na umu bolnim in epileptikom, ako se predlože komisiji tozadevni dokazi. Pregledovanje se vrši v času od 16. novembra do 31. decembra t. l. Kraj, dan in ura se še posebej razglasi. Črnovojniški obvezanci imajo prosto vožnjo do kraja, kjer posluje pregledovalna komisija in nazaj. V to svrhu pa si je treba preskrbeti do 31. oktobra od občine bivališča črnovojniško legitimacijo. Črnovojniški obvezanci, ki prebivajo v drugem političnem okraju, kakor v onem, v katerem se nahaja njihova domovinska občina, se morajo na vsak način do vštevisi 31. oktobra t. l. prijaviti na županstvu (magistratu) občine svoje bivališče s primernim dokumentom (krstnim listom, domovnico, delavsko knjigo itd.) ter dobe tam črnovojniško legitimacijo. To legitimacijo (črnovojniški legitimacijski list) je dobro hraniti in prinesiti k pregledovanju seboj. Oni črnovojniški obvezanci, ki se radi nepremagljivih zaprek, ne morejo postaviti na zanje določen dan pred pregledovalno komisijo, bodo morali priti k naknadnemu pregledovanju, glede katerega izide poseben razglas.

Vpoklicanje pod zastave. Oni črnovojniški obvezanci, ki bodo spoznani za sposobne, bodo pozneje poklicani pod zastave. Pri pregledovanju bodo izvedeli, kam da so prideleni. Oni črnovojniški obvezanci, ki uživajo ugodnosti v smislu § 26. brambnega zakona — posvečeni duhovniki, duhovniški kandidati zakonito priznanih veroizpovedanj — ne bodo služili pod orožjem. Javiti se morajo pred pregledovalno komisijo z dokumenti, kateri dokazujejo to lastnost. Črnovojniški obvezanci, ki so v smislu brambnega zakona dokazali svojo znansveno usposobljenost za enoletno prostovoljstvo že pri svoječasnem naboru, ali pa jo dokažejo sedaj pred pregledovalno komisijo, dobe dovoljenje, da nosijo enoletniške oznake tudi v črni vojski.

Razglas. Črnovojniki, rojeni v letih 1892, 1893 in 1894, ki odrinejo v službovanje pondeljek 26. oktobra t. l. se v lastnem interesu pozivljajo, vzeti seboj par trdnih, dobro priležnih, zložitnih

čevljev ali par škorjev, volneno spodnjo obleko in sploh gorka oblačila, kakor so to naprimer volneni telovnik z rokavi, volneni jopič, sviter, kožuhovino, debeli zimski plašč itd.; nadalje volnene nogavice ali pa volnene krpe, volnene rokavice, čepico zoper sneg in volneno odejo (koc) ter nahrbtnik. Nadalje naj vsakdo, ako ima te stvari, tudi seboj prinese jedilno orodje (žlico, vilice, nož in jedilno posodo). Ako bodo te stvari spoznane kot pripravne za vojaške namene, se bo zanje izplačala po dejanski vrednosti, odškodnina.

Razsodba državnega sodišča o pritožbi dr. Karbe in drugov. Državno sodišče se je, kakor smo že poročali, v ponedeljek pečalo z deželno-zborskimi volitvami v mestni skupini Kamnik, Radovljica, Tržič. Šlo je za sporno vprašanje, ali voli v mestni skupini samo mesto kot tako, ali pa tudi vasi Zaprice, Kosiše, Perovo, Ravne in Žalje, ki so z mestom Kamnik združene v eno občino. Državno sodišče je včeraj razglasilo razsodbo, da se pritožbi gospoda dr. R. Karbe in gospoda Antona Cerarja ugodí, ter izreče, da se je z odločbo deželne vlade kranjske, s katero so se omenjene vasi sprejele v mestno skupino, kršila volilna pravica pritožnikov v deželni zbor. Državno sodišče izreka, da imajo v smislu deželnozbornskega volilnega reda kranjskega v mestni skupini volilno pravico zgolj mesta in trgi, ne pa tudi kraji in vasi, ki so z mesti in trgi, združeni v eno občino. Pritožnika sta torej upravičeno zahtevala, da se iz volilnega imenika za deželnozbornske volitve za mesto Kamnik črtajo vsi volilci omenjenih pet vasi, ako v mestu samem ne plačujejo davka od kake obrti ali posesti. — Razsodba državnega sodišča je načelne važnosti, kjer je s tem odstranjen spor, ki je v zadnjem deželnozbornskem zasedanju vedel do razveljavljenja mandatov gosp. Josipa Lavrenčiča in gosp. Julija Mazelleta.

Iz ruskega vjetništva je pisal gosp. Adolf Depoli, sin tukajšnjega brivskega mojstra. Dne 25. septembra je oddal dotično vojnopoštno dopisnico, katera je dospela v Kranj 21. t. m., tedaj je rabila skoraj 1 mesec, predno je dospela semkaj. Zadnjikrat je pisal dne 25. avgusta nekje iz Galicije in potem nič več do sedaj. Piše, da je živ in da se nahaja v Bernaulu, v guberniji Tomsk v Sibiriji. Nek njegov tovariš iz Ljubljane pa tudi poroča, da morajo delati na železniški progi. Istotako je v ruskem vjetništvu tudi g. Maks Dachs, ki je bil do vpoklica v vojsko, strojnik v naši tiskarni.

Iz kranjske okolice se nam piše: Krasni gozdovi — ponos in sloves kranjske dežele — bodo izginili, ako se vandalizmu pokončavanja pravočasno ne zastavi pot. Neprestano poje sekira svojo smrtnonosno pesem. Naravna pomlaja gozda pa se pri šilovju še onemogoča s tem, da se temu gozdnemu lesovju štrčevje obira in prodaja. Vse podgorje kranjskega okraja, osobito siromašni ljudje — je v nabiranju smrekovih storžev. Podgorski kmetje se sploh ne zmenijo več za odredbe političnih oblastij. Ako tamošnjega kmeta posvariš in ga opomniš na prepoved glede obiranja smrekovih in jelkovih storžev, se ti ponosno in samozvestno odreže: „Hotel bi poznati človeka ali oblast, katera bi mi prepovedala dovoljno rabiti svoj pridelek!“ Nekaj vagonov storžev se že nahaja v nekaterih skladiščih; odtoč se spravijo storži na Nemško, kjer so kmetje bolj razumni in prebrisani, kakor naši gorenjski Podgorci. Vrhutega pa imamo tudi deželni zakon, ki zabranjuje trganje storžev. Zdramite se, kmetje, in ne delajte si sami največje škode.

Avtomobilna prometna družba v Škofji Loki. Za vožnjo iz Kranja v Ljubljano in nazaj se s prihodnjim pondeljkom, dne 26. oktobra 1914, uvedejo povratni listki (tur- in returkarte) po 3 K. Enkratna vožnja v Ljubljano, odnosno nazaj, stane slejkoprej 2 K, toda prostor v avtomobilu bo predvsem rezerviran onim, ki si bodo nabavili v Kranju povratne listke za vožnjo v Ljubljano in nazaj. Počeniš s prihodnjim pondeljkom

bo vozil avtompbil iz Kranja v Ljubljano ob 1. uri popoldne in se odpelje iz Ljubljane (izpred gostilne pri „Figovcu“) v Kranj ob 3/4 5. ure popoldne. Ob 11. uri dopoldne vozi avtomobil iz Kranja v Tržič, odkoder se odpelje ravno opoldne v Kranj. Enkratna vožnja stane 1 K. Vožnja iz Tržiča v Ljubljano in nazaj do Kranja stane 4 K.

Zgodnji cvet. Iz Medvod smo dobili šopek cvetočih trobentic. Pač znamenje mile jeseni ali pa zgodnje pomladi.

Obvestilo. Radi sopraznika vseh vernih duš dan se vrši prihodnji letni semenj v Kranju drugi pondeljek v mesecu novembru, to je 9. novembra l. 1914.

Predpisi o klanju telet. Vlada je izdala odredbo, ki meri na to, da se omeji klanje telet. Odslej se bodo smela klati teleta, ki niso še šest mesecev stara, samo s posebnim dovoljenjem uradnih organov, oziroma županstva. Manj kakor šest mesecev stara teleta se bodo smela klati samo, če niso sposobna za rejo, če ni zanje prostora, ali krme, ali če je lastnik v takih gospodarskih razmerah, da je klanje zanj potrebno. Vlada upa, da se bo pač klalo še vedno dovolj telet za konsum, živinoreja pa da se bo vendar ohranila na sedanji stopnji.

Gospod Gilbert Fuchs, grajščak v Kokri, je daroval vsoto 10.000 K v razne vojno-oskrbovalne svrhe izmed njih 6000 K za „Rdeči križ“. Veleindustrialec gospod Vinko Majdič v Kranju podaril je razun svojih že 10000 K presegajočih darov za vojno-oskrbovalne svrhe, damskemu odboru v Kranju, ki izvršuje v smislu navodil vojno-oskrbovalnega urada na Dunaju akcijo v svrhu priprave gorkih oblačil v vojni se nahajajočim vojakom, znatno vsoto 1000 K.

Promenadni koncert priredi jutri ob 11. uri dopoldne na glavnem trgu Godba pr. pož. brambe. Vsopred: 1. „Nadvojvoda Ferdinand d' Este“-koračnica, Sykora. 2. „Spomin na Herkulove toplice“ valček, Pazeler. 3. „Habich mur deine Liebe“, pesem iz operete „Boccaccio“, Fr. v Suppe. 4. „Tovariš“, narodne koračnice, A. Pöschl. 5. „Rožice iz juga“, valček, sestavljen A. Pöschl. 6. „Nadvojvoda Albrecht“-koračnica, K. Komzák.

Odredbe glede gostilničarske obrti. Na podlagi § 54, obrtnega reda se izdaje naslednje naredbes glede gostilničarskih obrti v političnem okraju Kranj. 1. V vseh krajih, izvzemši mesti Kranj in Škofjaloka ter trga Tržič in Železniki morajo biti vse gostilničarske in krčmarske obrti ob nedeljah in praznikih med glavno službo božjo zaprte. 2. V nobeni gostilni se ne sme ob nedeljah in praznikih dopoldne goditi (harmoniko, gramofon itd.) 3. V vseh krajih, izvzemši mesti Kranj in Škofjaloka ter trg Tržič, je sploh prepovedano žganje točiti in sicer tako gostilničarjem kakor tudi vsem obrtnikom brez izjeme, ob sobotah in dnevih pred prazniki od 5. ure popoldan do 5. ure zjutraj prihodnjega ppndeljka, oziroma onega dne, ki sledi prazniku. 4. Ta prepoved velja tudi za Kranj, Škofjo Loko in Tržič a z izjemo, da je dovoljeno v teh krajih kavarnarjem in slaščičarjem, ki imajo koncesijo za žganjetoč ob nedeljah in praznikih od 12. ure opoldne točiti le konjak, brinjevec, slivovec, sadjevec, rum v čaju in likerje. Vsake druge vrste žganja in žganjih opojnih pijač točiti pa je prepovedano tudi po kavarnah in slaščičarnah, ob izvzetih časih. Prestopki te naredbes, ki stopi takoj z razglasitvijo v veljavo, se bode kaznovali v smislu § 131 obrtnega zakona z denarnimi globami do 1000 K ali z zaporom do treh mesecev, in slučajno tudi z odvzetbo pravice.

Ljudska knjižnica Narodne čitalnice v Kranju je odprta vsako sredo od 1/2 8. do 1/2 9. zvečer in vsako nedeljo od 11. do 12. opoldne. Knjige se izposojujejo članom Čitalnice brezplačno, nečlanom pa proti pristojbini 60 v polietno.

Razpis dobave desk, obročev in podbojev. C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani, naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da razpisuje dobavo desk, obročev in podbojev za čas od 1. januarja 1915 do 30. junija 1916. Pismene ponudbe je najkasneje do 2. novembra 1914, 12. ure opoldne pri c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani vložiti. Dobavni razpis, ki vsebuje množine in vrste predmetov, ki jih je dobaviti in pa pogoji so tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Dobava bencina. Kazaje na t. u. razglas z dne 19. septembra 1914 št. 21140, s katerim se je opozorilo prizadete kroge na velike zaloge bencina v Rumuniji, se objavlja, da v očigled težkočam direktnega nakupa v Rumuniji, transportnim oviram ter pomanjkanju skladišč ni priporočljivo, da bi posamezni konzumentje neposredno dobavali bencin iz te države, Zatorej naj se interesentje raje obrnejo do tuzemskih čistilnic (rafinerij) in trgovcev.

Lepo solnčno stanovanje

z eno sobo, kuhinjo velikim vrtom in drugimi pritliklinami oddam za 1. november.

J. Zmet Kranj.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52—39

Ravnokar mi je došla **velika zaloga storjene obleke za moške**, kakor tudi za **ženske pelerine**, monteljni i. t. d. Priporočam vljudno sl. občinstvu zalogo in svojo delavnico **na Glavnem trgu**. Postrežba točna in solidna.

Kokriško predmestje

v lastni hiši **zaloga šivalnih strojev in potrebščin**. Ravno tam **gostilna**, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z **dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili**.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

10 52—35

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža.

Zobozdravniška ordinacijska ura

odslej samo od 9. do 10. ure dopoldne

vsak delavni dan.

Dr. E. Globočnik ni poklican
k vojakom in zdravi še nadalje.

5 52—40

**Spominjajte se
Rdečega križa**

**Naistarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča za

jesensko sezijo

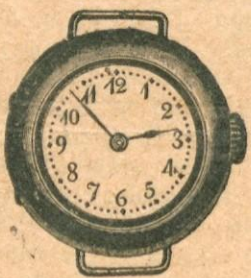
svojo bogato zalogo zimskega modnega blaga, sukna za ženske obleke, bar-
henda za bluže in obleke, zimskih ševijotov, kamgarnov in lodnov, kakor
tudi vsega drugega manufakturnega blaga. Volneni robci, pleti, ogrinjalke
in pleteni robci najnovjših vzorcev in najboljše kakovosti. Zimske srajce, jo-
pice in hlače za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

3 52—40

9—41

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

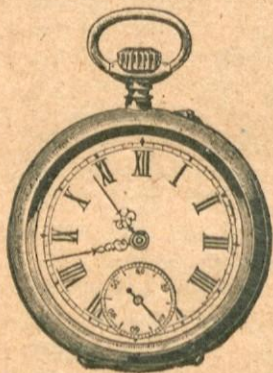
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885.

**Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.**

Ceniki zastonj in poštne prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki
množini po najvišjih dnevnih cenah
kupi

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trbovelski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko
budjejeviško pivo. Lep senčnat vrt.

8 52—41

Kreditno društvo v Kranju

registrirana zadruga z omejeno zavezo

6—34

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.